

17 lk

Rahvusvaheliste suhete ja NSV Liidu välispoliitika kursuse fakultatiivne programm IX-XI kl. (70 tundi)

Rahvusvaheliste suhete ja NSV Liidu välispoliitika kursuse fakultatiivne programm keskkooli klassidele ei ole kohustuslik ja esitatakse alljärgnevalt näidisprogrammina. Kool, ajalooõpetaja, võib nimetatud programmis teha vajalikke muudatusi, arvestades sealjuures õpilaste huvialasid kui ka õpetaja enda ettevalmistuse astet. Kuna eesti keelse kirjanduse saamine valmistab raskusi, siis tuleks ka sellega arvestada. Vene keeles ilmunud kirjandust on võimalik kasutada küllaldaselt, seda eriti linnade raamatukogudest.

Tuleb vältida viga, et rahvusvaheliste suhete ja NSV Liidu välispoliitika fakultatiivse kursuse jaoks määratud aega ei kulutataks õpetajate poolt õpilaste teadmistes lünkade likvideerimiseks, mis neile võisid jääda ajaloo tundides vastava programmi läbivõtmisel.

1. teema. NSV Liidu välispoliitika põhiprintsiipide kujunemine.

2 tundi

Loeng: „Bolševike partei välispoliitika programm Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni eelõhtul!”

Loeng: „NSV Liidu välispoliitika põhiprintsiibid!”

Proletaarne internatsionalism. Rahvuslik-vabastusliikumise toetamine. Erineva sotsiaalse korraga riikide rahulik koosseksisteerimine.

2. teema. V. I. Lenin - Nõukogude välispoliitika ja diplomaatia rajaja.

6 tundi

Loeng: „Võitlus imperialistlikust sõjast väljumiseks!”

Leninlik dekreet rahust - Nõukogude Vabariigi esimene välispoliitiline akt.

Välisasjade rahvakomissariaadi loomine.

Bresti rahu.

Loeng: „Nõukogude Vabariigi välispoliitika kodusõja ja välismaise interventsiooni ajal.”

Imperialistliku interventsioonipoliitika ja blokaadi nurjumine Nõukogude-Venemaa vastu.
Inglismaaga kaubandus-poliitilise kokkuleppe alla-
kirjutamine 1921. a.

Loeng: „Rahvusvahelised konverentsid Genuas ja Haagis“

V. I. Lenini osa Genua konverentsi ettevalmistamisel.
Nõukogude rahu ja desarmeerimise programm.
Rapallo rahulepingu sõlmimine Saksamaaga.

Loeng: „Nõukogude Liit - Ida-rahvaste sõber“

Võrdõiguslike lepingute sõlmimine Iraaniga, Türgiga,
ja Afganistaniga.
NSV Liit Lausanne'i konverentsil.
Nõukogude-Hiina kokkulepe 1924. a.

Seminar: „V. I. Lenin ja Nõukogude Vabariigi välispoliitika
ning diplomaatia küsimused“

Viiakse läbi Rahudekreedi teksti, V. I. Lenini vä-
lispoliitiliste artiklite ja esinemiste ning mõnin-
gate Genua konverentsi dokumentide õpilastele tut-
vustamise baasil.

3. teema. Rahvusvahelised suhted pärast Esimest maailmasõda.

2 tundi

Loeng: „Imperialistlik rahukorraldus“

Pariisi rahukonverents. „Vene küsimus“ konverent-
sil. Rahvaste Liidu asutamine.
Saksamaa reparatsioonide ja piiride küsimus.
Versailles'i süsteem. Vastuolude süvenemine impe-
rialistlike riikide vahel.

Loeng: „Jõudude vahekord Kaug-Idas pärast Esimest maailma-
sõda.“

Imperialistlike riikide merejõudude võidujooks rel-
vastusele.
Vastuolud USA, Inglismaa ja Jaapani vahel Vaiksel
ookeanil. Washingtoni konverents.

4. teema. NSV Liidu tunnustamine kapitalistlike riikide poolt.

2 tundi.

Loeng: „Nõukogude-vastase tegevuse aktiviseerumine ja selle nurjumine!”

Inglise välisministri Curzon'i ultimaatum. Interventsionistlike tendentside kasv imperialistlike riikide poliitikas.

Lääne-Euroopa riikide proletariaadi solidaarsusliikumine Nõukogude Liidu toetuseks.

Loeng: Diplomaatiliste suhete loomine NSV Liidu ja kapitalistlike riikide vahel!”

NSV Liidu tunnustamine Inglismaa, Itaalia, Prantsusmaa, Jaapani, Rootsi, Taani, Mehhiko jt. riikide poolt.

USA keeldumine NSV Liitu tunnustamast.

5. teema. Rahvusvahelised suhted ja NSV Liidu välispoliitika 20-ndate aastate teisel poolel.

4 tundi

Loeng: „Dawes'i plaan. Locarno kokkulepe!”

Loeng: „Kallaletung Nõukogude kaubanduslikule esindusele Londonis ja ühingule ARKOS!”

Inglise-Nõukogude diplomaatiliste suhete katkestamine. Konflikt Ida-Hiina raudteel.

Loeng: „Nõukogude Liidu võitlus desarmeerimise eest!”

1929. a. Moskva protokoll. 1932. a. Genfi desarmeerimiskonverents.

Seminar: „NSV Liit ja desarmeerimisprobleemid aastail 1924-1932!”

Viiakse läbi õpilastega dokumentide alusel, mis kajastavad NSV Liidu võitlust desarmeerimise eest (diplomaatilised aktid, G. V. Tšitserini ja M.M. Litvinovi kõned).

6. teema. Kaks kurssi rahvusvahelistes suhetes 30-ndatel aastatel.

Loeng: „Fasism Lääne-Euroopas!”

Võimu haaramine fašistide poolt Saksamaal, nende välispoliitiline programm. Saksamaa relvastumine. Fašistlike riikide esimesed agressiooniaktid: Itaalia kallaletung Abessiiniale (Etioopiale), Reinimaa remilitariseerimine hitlerlaste poolt.

Loeng: „Jaapani agressiooni algus Põhja- ja Kesk-Hiinas. NSV Liidu võitlus rahu eest Kaug-Idas!”

Jaapani agressioon ja USA ning Inglismaa positsioon. Kaug-Ida probleemide arutelu Rahvaste Liidus. Jaapani väljaastumine Rahvaste Liidust. NSV Liidu toetus hiina rahvale võitluses agressoritega.

Loeng: „Agressiooni-ergutav poliitika „demokraatlike” kodanlike riikide poolt!”

Rahvaste Liit ja sanktsioonide nurjumine Itaalia vastu. Fašistlike riikide interventsioon Hispaania Vabariigi vastu. „Mittevaheseisemise” poliitika. Ameerika „neutraaliteediseadus”

Loeng: „NSV Liit - agressioonide tagasilöömise organisaatorina!”

Nõukogude kollektiivse julgeoleku ideed. NSV Liidu väljaastumised Rahvaste Liidus. Vastastikuse abistamise lepped Prantsusmaaga ja Tšehhoslovakkia.

Loeng: „Progressiivsete jõudude võitlus rahu eest ja fašismi vastu!”

Kominterni VII kongressi otsused; rahvusvahelised kongressid kultuuri kaitseks; fašismi ohvrite solidaarsusliikumine; internatsionaalsed brigaadid Hispaanias. Nõukogude rahvaste abi Vabariiklikule Hispaaniale.

Loeng: „Vastulöökk agressioonile Kaug-Idas!”

Jaapani kallaletung Hiinale. Jaapani militaristide

provokatsioonid Nõukogude Kaug-Ida ja Mongoolia Rahvavabariigi piiridel. Nõukogude Liidu toetus hiina rahvale ja ja Mongoolia Rahvavabariigile.

Loeng: „1938. a. Müncheni kokkulepe. Kapitalistlike riikide ühtse bloki loomise katsete nurjumine!”

Austria anastamine hitlerliku-Saksamaa poolt. Tšehhoslovakkia kriis 1938. a. mais-septembris. Müncheni kokkulepe ja selle tagajärjed. Konflikt Halhin-Golijõel ja NSV Liidu isoleerimise oht. Ummik Inglise ja Prantsuse Moskva läbirääkimistel 1939. a. Nõukogude Liidu ja Saksamaa mittekallaletungi-leping. Sõja eel-
tutl.

Seminar: „Kuidas puhkes Teine maailmasõda!”

Õpilaste tutvustamine järgmiste dokumentide ja kirjanduse baasil:

„Документы и материалы войны второй мировой войны”, т. I-II. М., Госполитиздат, 1948; „Новые документы из истории Мюнхена. М., Госполитиздат, 1958. „Переговоры военных миссий СССР, Англии и Франции в Москве в августе 1939 г.” „Международная жизнь”, 1959, № 2, 3.

7. teema. Teine maailmasõda.

(8 tundi)

Loeng: „Sõja algus!”

Saksamaa kallaletung Poolale. Inglismaa ja Prantsusmaa kuulutavad sõja Saksamaale. Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa eesmärgid sõjas.

Loeng: „Sõja käik Euroopas 1939-1941. a.”

„Kummaline sõda! Norra, Taani, Hollandi ja Belgia anastamine Saksamaa poolt. Itaalia sõttaastumine. Prantsusmaa purustamine. NSV Liidu üritused oma piiride julgeoleku kaitseks. Saksamaa kallaletung Jugoslaaviale ja Kreekale.

Loeng: „Saksamaa kallaletung NSV Liidule!”

Rahvaste fäšismivastase võitluse vabastuslik iseloom.
Nõukogude rahva kangelaslik võitlus (1941-1943).

Loeng: „Inglise-Nõukogude-Ameerika antifäšistliku koalitsiooni moodustamine!”

Nõukogude-Inglise nõupidamine. Pearl Harbor; USA sõttaastumine. Nõukogude-Ameerika kokkulepe. Teise rinde probleem.

Loeng: „Fäšistliku Saksamaa purustamine!”

Nõukogude armee otsustav osa sõjas. Hitlerliku Saksamaa lüüasaamine Idarindel. Suurriikide juhtide Teherani konverents. Teise rinde avamine Euroopas. Suurriikide juhtide Krimmi konverents. Nõukogude vägede Berliini operatsioon. Saksamaa tingimusteta kapituleerumine.

Loeng: „Imperialistliku Jaapani purustamine”.

Sõja lõpuetapp Vaiksel ookeanil. Aatomipommiid Hirošimale ja Nagasakile. Nõukogude Liidu sojakualutus Jaapanile. Jaapani kapituleerumine.

Seminar: „Teise maailmasõja diplomaatia ajalugu!”

2 tundi

Viaakse läbi õpilastele järgmiste dokumentide ja publikatsioonide tutvustamisega:

„Переписка Председателя Совета Министров СССР с президентом США и премьер-министрами Великобритании”. М., Госполитиздат, 1957; „Документы Крымской конференции”. „Международная жизнь”, 1965, № 6-9; Р. Шервуд. „Рузвельт и Топкинс”. М., Изд-во иностран. лит., 1958; „Воспоминания Березикова”. „Новый мир”, 1965, № 7.

8. teema. Pärastsõjajärgse maailma korraldusest.

7 tundi

Loeng: „Põhjalikud muutused rahvusvahelistes suhetes
Teise maailmasõja tulemusena!”

NSV Liidu võimsuse ja rahvusvahelise mõju kasv.
Imperialistliku maailmasüsteemi nõrgenemine.
Rahvademokraatlikud revolutsioonid Kagu- ja Kesk-
Euroopa maades.
Demokraatlike ja progressiivsete jõudude kindlus-
tamine maailmas.

Loeng: „Voitnud riikide põhiseisukohad pärastsõjajärgse
maailmakorralduse probleemides.”

2 tundi

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni struktuur ja
eesmärgid.
Potsdami otsused. Parlisi rahukonverents 1946. a.
Rahulepingutele allakirjutamine endiste Saksa
liitlaste poolt.

Loeng: „Pärastsõjajärgsed muutused rahvusvahelisel areenil
Kaug-Idas”

2 tundi

Kolme riigi välisministrite Moskva nõupidamine
(1945).

Nõukogude Liidu võitlus Jaapani demokratiseerimi-
miseks ja demilitariseerimiseks.
Separaatne rahuleping ja Jaapani-Ameerika „julge-
oleku leping”

Seminar: „Potsdami konverents ja selle ajalooline tähtsus

Viiakse läbi õpilastele Potsdami konverentsi do-
kumentide tutvustamise baasil (Maksim Gorki -
naid muuseum, 1965, № 10-12; 1966, № 1, 3, 5-9).

9. teema. Kuidas tekkis ja arenes „külm sõda“ Imperialistlike riikide sõjalis-poliitilised blokid. Rahvaste võitlus rahu eest.

5 tundi

Loeng: „Ameerika imperialismi asumine „külma sõja“ poliitika teele NSV Liidu ja teiste sotsialistlike riikide vastu!“

2 tundi

„Aatomidiplomaatia“ W. Churchilli kõne Fultonis. „Truman'i doktriin“ ja „Marshall'i plaan!“

Põhja-Atlandi liidu ja teiste sõjalis-poliitiliste blokkide loomine imperialistlike riikide poolt.

Loeng: „Saksamaa küsimus 1945-1949. a.“

Nõukogude Liidu võitlus Potsdami kokkuleppe elluviimise eest. Separaatne rahareform.

„Berliini kriis“ ja Saksamaa lõhestamine Lääne-riikide poolt.

Saksa Föderaalvabariigi moodustamine.

Loeng: „USA relvastatud interventsioon Koreas. Prantsusmaa interventsioon Indo-Hiinas!“

Sõda Koreas ja Indo-Hiinas ning nende mõju rahvusvahelisele olukorrale. Nõukogude Liidu ja kõigi rahuarmastavate jõudude võitlus sõja lõpetamiseks Koreas ja Indo-Hiinas. Genfi kokkulepe 1954. a.

Seminar: „Ülemaailmse rahupooldajate liikumise osa (kaasaarvatud rahvusvahelise noorsoo liikumine) võitluses rahu eest 50-ndatel aastatel!“

Viiakse läbi õpilaste tutvustamisega dokumentaalse materjaliga, kus on ära toodud ülemaailmsete rahupooldajate kongresside delegaatide kõned, Stockholmi üleskutse ja teised dokumendid rahupooldajate liikumisest vastavates kogumikes.

10. teema. Sotsialistlik maailmasüsteem. Uus rahvusvaheliste suhete tüüp.

5 tundi

Loeng: „Sotsialistliku maailmasüsteemi teke. Sotsialistlike riikide vahelised suhted“

2 tundi

Rahvademokraatlike revolutsioonide ülekasvamine Euroopa maades sotsialistlikeks revolutsioonideks. Vietnami DV, Korea DV, Saksa DV, Hiina Rahvavabariigi teke. Sotsiaalmajanduslikud ümberkorraldused sotsialismimaades. Proletaarne internatsionalism - peamine suhete alus sotsialistlikku süsteemi riikide vahel. Sopruse, koostöö ja vastastikuse abistamise lepingud NSV Liidu ja teiste sotsialistlike riikide vahel. Vastastikuse Majandusliku Abistamise Nõukogu (VMAN) asutamine; Euroopa sotsialistlike riikide rahvamajandusplaanide koordineerimine. Suhete normaliseerimine Jugoslaaviaga. Nõukogude valitsuse avaldus 30. okt. 1956. Sotsialistlike riikide ühine võitlus Euroopa julgeoleku ja rahu eest kogu maailmas (1965- 1967).

Seminar: „Sotsialistliku süsteemi ja rahvusvahelise kommunistliku liikumise ühtsuse kindlustamise probleemid“.

Viiakse läbi õpilaste tutvustamisega järgmise dokumentaalse materjaliga: Kommunistlike ja töölisparteide esindajate Moskva nõupidamiste (1957. a. ja 1960. a.) materjal rahvusvahelise töölisliikumise probleemide osas. NLKP KK avalik kiri 14. juulist 1963. a.; rea kommunistlike parteide nõupidamise resolutsioon märtsis 1965. a. , 1966. a. NLKP KK detsembripleenumi otsused välispoliitika osas.

11. teema. Saksamaa probleem 1949-1967. a.

3 tundi

Loeng: „Kahe Saksa riigi areng ja nende välispoliitika 1949-1967. aastal“

2 tundi

Esimene töllis-talupoegade riik Saksamaal. Saksa DV ettepanekud Saksamaa küsimuse lahendamiseks ja Euroopa julgeoleku küsimustes. Saksa FV - revansismi kolle; Saksa FV astumine NATO-sse. Saksa FV juhtide võitlus bundesveeri tuumarelvadega varustamiseks. Saksa FV ja NSVL suhted.

Seminar: „Nõukogude Liidu plaan Saksamaa rahulikuks reguleerimiseks”

NSVL ettepanekute analüüs Saksamaa rahulepingust ja Lääne-Berliini staatusest.

Vilaksse läbi õpilastele vastavate dokumentide tutvustamise baasil.

12. teema. Relvastuse võidujooksu lõpetamine, Üldine ja täielik desarmeerimine - tähtsamad rahu tagamise tingimused.

3 tundi

Loeng: „Nõukogude Liidu Üldise ja täieliku desarmeerimise plaan”

NSV Liidu ettepanekud desarmeerimiseks 1959-1967. a. Võitlus tuumarelva keelustamise eest. Massiliikumised tuumarelva likvideerimiseks ja keelustamiseks. Moskva leping (1963). Nõukogude Liidu osa kokkuleppe ettevalmistamisel tuumarelva piiramise alal (1967).

Loeng: „Mida annab rahvastele Üldine ja täielik desarmeerimine”

Kõikide rahvaste elujärje tõstmise võimalused sõjalis-te oelarvete piiramise korral. Vabanenud vahendite osaline kasutamine nõrgaltarenenud maa abistamiseks jne.

Seminar: „Nõukogude desarmeerimise projektide analüüs 1957 - 1967. a.”

Töö põhimiste dokumentidega antud probleemi puhul.

13. teema. Imperialismi koloniaalsüsteemi likvideerimine

(8tundi)

Loeng: „Kagu-Aasia rahvad võitluses rahvusliku vabanemise eest. Indo-Hiina poolsaare, Indoneesia ja Birma rahvaste vabanemine koloniaalikkest. Noorte sõltumatute riikide areng. Imperialistide sepitsused Laoses ja Kambodžas. NSV Liit ja Kagu-Aasia rahvad. Vietnami rahva kangelaslik võitlus USA agressiooni vastu. NSL Liidu, teiste sotsialistlike maade ja kogu progressiivse inimkonna toetus võitlevale Vietnamile.

Loeng: „Lähis- ja Kesk-Ida ning Põhja-Aafrika rahvaste võitlus imperialismi vastu!”

Araabia rahvaste vabastusvõitluse tõus pärast Teist maailmasõda.

Revolutsioon Egiptuses ja Iraagis. Bagdadi pakti krahhi. Sotsiaalmajanduslikud ümberkorraldused Araabia-maades. Alžeeria rahva kangelaslik võitlus oma vabaduse ja sõltumatuse eest. Nõukogude Liidu abi Araabia-maadele.

Loeng: „Musta-Aafrika rahvaste võitlus oma vabanemise eest!”
Musta-Aafrika esimesed iseseisvad riigid. 1960. a. - Aafrika aasta! Portugali asumaade rahvaste võitlus. Imperialistide interventsioon Kongos.

Loeng: „Ladina-Ameerika pärast Teist maailmasõda!”
Liikumine iseseisvuse kindlustamiseks ameerika imperialistide ekspansiooni vastu Ladina-Ameerika maades. Sündmused Guatemalaas. Kuuba rahva võitlus diktatuuri vastu, revolutsiooni võit Kuubal. NSV Liit ja Kuuba Vabariik. Kariibi kriis 1962. a. Ameerika imperialismi liit reaktsiooniga Ladina-Ameerika maades. Riigipööre Brasiilias. USA interventsioon Dominikaani vabariigis ja katse luua Ameerika riikide-vahelisi politsei jõude (1965-1967).

Loeng: „Noorte iseseisvate Aasia ja Aafrika maade osa rahvusvahelistes suhetes!”

Blokkidest eemalejäänud riikide väljaastumine rahu ja

kolonialismi täieliku likvideerimise eest.

Positiivse neutraliteedi poliitika. Bandungi, Belg-
radi ja Kairo konverentsid.

Loeng: „USA interventsioon Vietnami rahva vastu. NSVL ja ko-
gu progressiivse inimkonna toetus vietnami rahvale!”

2 tundi

Seminar: „Imperialistlike riikide uuskolonialismi poliitika.
Sotsialistlike maade abi vabadusvõitlusele ja noorte
iseseisvate riikide kindlustamisel.”

Viiakse läbi õpilastele dokumentaalse materjali tut-
vustamisega: ÜRO deklaratsioon kolonialismi täielikust
likvideerimisest (NSV Liidu projekt). Teine Havanna
deklaratsioon jt.

14. teema. NSV Liit ja kapitalistlikud maad.

6 tundi

Loeng: „NSV Liit võitluses rahuliku kooseksisteerimise eest .
50.-60.a. (Printsipiaalsed küsimused rahulikust koos-
eksisteerimisest)”

Loeng: „NSV Liit ja USA?”

Loeng: „NSV Liit ja Inglismaa!”

Loeng: „NSV Liit ja Prantsusmaa!”

Loeng: „NSV Liit ja Jaapan!”

* NSV Liit ja Saksa FV suhted leiavad käsitluse 11. teema
juures.

Seminar: „Leninlik rahuliku kooseksisteerimise printsiip ja
tema sisu meie päevil!”

15. teema. NSV Liidu välispoliitika käesoleval etapil (1965 -
1967).

5 tundi

Loengute teemad õpetaja valikul

3 tundi

Seminar: „NLKP XXIII Kongress rahvusvaheliste suhete prob-
leemidest ja NSV Liidu välispoliitika!”

2 tundi

K i r j a n d u s

V. I. Lenin, Vene revolutsiooni välispoliitika, Teosed, 4. väljaanne, 25. kd., lk. 67-69.

V. I. Lenin, Meie välis- ja siseolukord ning partei ülesanded (Aõne VK(b)P Moskva kubermangu konverentsil 21. nov. 1920), Teosed, 4. väljaanne, 31. kd., lk. 373-391.

V. I. Lenin, Ülevenemaalise Kesktäitevkomitee määruse projekt Genua konverentsi delegatsiooni aruande kohta, Teosed, 4. väljaanne, 33. kd. lk.

V. I. Lenin, Intervjuu „Observeri“ ja „Manchester Guardiani“ kirja-
saatjale Farbmanile, Teosed, 4. väljaanne, 33. kd.
lk.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, I osa, IV-VIII ja-
gu.

Moskvas 14.-16. nov. 1957 toimunud sotsialistlike maade kommunist-
like ja töölispartei esindajate nõupidamise dekla-
ratsioon. „Kaasaja teoreetilisi probleeme“, Tallinn,
1961, lk. 6-21.

Moskvas 1960. a. nov. toimunud kommunistlike ja töölispartei
esindajate nõupidamise avaldus. „Kaasaja teoreeti-
lisi probleeme“, Tallinn, 1961, lk. 32-74.

L. I. Brežnev, Nõukogude rahva grandioosne võit.

Ettekanne Suures Isamaasõjas nõukogude rahva poolt
saavutatud võidu 20. aastapäevale pühendatud pidu-
likul koosolekul. „Rahva Hää“, 9. mail 1965.

L. I. Brežnev, NLKP Keskkomitee aruanne Nõukogude Liidu Kommu-
nistliku Partei XXIII kongressile, Tallinn, 1966.

M. I. Kotov ja O. N. Bõkov, Rahvaste ühine üritus, Tallinn, ERK,
1962.

Antakse ülevaade 1949. a. Pariisis toimunud esime-
sest rahupooldajate kongressist.

A. Kõörna, Kooseksisteerimine ja võitlus, Tallinn, „Eesti Ra-
mat“, 1965.

Autor selgitab Lenini seisukohti rahulikust kooseksis-

teerimisest ja selle põhimõtete rakendamisest meie välispoliitikas.

- I. M. Maiski, Võitlus teise rinde eest, „Edasi“ 1965, 12.13., 15.-16., 19.-20., 22.-23., 26.-27., 29.-30. okt., 2.-3., 5.-6., 10., 12.-13. nov.
- I. M. Maiski, Katsumuste päevad, „Edasi“ 1965, 22.-23., 26.-27., 29.-30. jaan., 2.-3., 5.-6., 9.-10., 12. veebr.
Teise maailmasõja algusest 1939-1941. a. Nõukogude diplomaadi memuaarist.
- V. A. Matvejev, Atlandi keerdsõlm. (Mustad ristid Lääne-Euroopa kohal), Tallinn, RPK, 1964.
Brošüürist võib saada materjali Saksa FV bundesveeri ja Saksa FV poliitika kohta NATO raamides.
- G. Tuuder, „Kolmas maailm“ eile, täna, homme. (Koloniallikkusest ja poolkoloniaalsest sõltuvusest vabanenud maade poliitilisest olukorrast), „Eesti Kommunist“, 1966, nr. 2, lk. 70-79.
- R. Valdma, Miks Prantsusmaa lahkus NATO sõjalisest organisatsioonist?
Küsimused ja vastused, 1966, nr. 9, lk. 3-6.
- R. Valdma, Mida kujutab endast ÜPO? „Rahva Hääli“, 1966, 25. okt.
- I. N. Volkov, Võitlus rahu ja sotsiaalse progressi eest, Tallinn, „Eesti Raamat“, 1966.
- Abiks eestikeelse täiendava materjali hankimisel võib olla ka „Artiklite ja retsensioonide kroonika 1965-1967. (Ajalugu. Rahvusvahelised suhted. Välisriikide poliitiline ja majanduslik olukord.).

Литература на русском языке.

1. "Ленин о внешней политике Советского государства". Сб. документов и материалов. М., Госполитиздат, 1960.
2. "Международные отношения и внешняя политика СССР". Сб. документов (1871-1957). М., ВТШ и АОН при ЦК КПСС, 1957.
3. "История внешней политики СССР", т. I. 1917-1945 гг., под ред. Б. Н. Пономарева, А. А. Тропишко, В. М. Хвостова, М., "Наука", 1966.
4. "Мирное сосуществование - Ленинский курс внешней политики Советского Союза", предисл. и общая редакция А. А. Тропишко. М., ИМО, 1962.
5. "Всемирная история", т. VIII - X. М., Союзэкгиз, 1961-1965.
6. "История дипломатии", изд. 2, т. II - III, М., Госполитиздат, 1963-1965.
7. А. В. Луначарский. Статьи и речи по вопросам международной политики. М., Союзэкгиз, 1961.
8. Г. В. Зигерин. Статьи и речи по вопросам международной политики. Союзэкгиз, 1961.
9. В. В. Воробьинский. Статьи и материалы по вопросам внешней политики. Союзэкгиз, 1959.

10. "Новые документы по истории Мюнхена". Сб. документов. М., Госполитиздат, 1958.
11. И. М. Майский. Кто помогал Гитлеру. М., ИМО, 1962.
12. "История Великой Отечественной войны Советского Союза. 1941-1945". М., Воениздат, 1965.
13. В. А. Исаев. Дипломатическая история Великой Отечественной войны. М., ИМО, 1959.
14. "Переписка Председателя Совета Министров СССР с президентами США премьер-министрами Великобритании во время Великой Отечественной войны. 1941-1945 гг.", т. 1-2. М., Госполитиздат, 1957.
15. Международные отношения и внешняя политика СССР. 1917-1967. В 3-х т., М., 1962-1967.
16. "Международные отношения после второй мировой войны", в 3-х т., т. 1-3, ред. Н. Н. Изюмцев, М., Госполитиздат, 1962-1966.
17. Борьба Советского Союза за разоружение. 1946-1960 гг.; под ред. А. Зорина. М., ИМО, 1961.
18. М. З. Айрапетян и Т. А. Деборин. Этапы внешней политики СССР. М., Союзкиз, 1961.
19. И. С. Кремер, А. О. Чубарян. Очерк истории внешней политики СССР (1917-1963 гг.). М., Просвещение, 1964.

Необходимо использовать данную литературу:

20. Сергей Бродяков "Политическая карта мира". Издательство "Мир". Мировая экономика и международные отношения и издательство "Знания", 1965-1966.

21. Серия статей: Внутренняя и внешняя политика КПСС.
Журнал: "Политическое Самообразование", август 1965 - апрель 1966.
22. Серия статей: Международные отношения и внешняя политика социалистических стран.
Журнал: "Международная Жизнь", сентябрь 1965 - апрель 1966.
23. Серия статей: Народного освободительного движения.
Журнал: "Мировая экономика и международные отношения", сентябрь 1965 - апрель 1966.

1. XII 1967 г.

Kirjanduse nimetiste koostas E. Ilmjärvi.